

dagens nye trusler gennem indsatser, der ikke kun er rettet »øst for Wien«. Med henblik på at styrke OSCE's effektivitet har bl.a. Danmark arbejdet for en række organisatoriske ændringer, men i dansk optik er der ikke belæg for nogen fundamental ændring af organisationen, som den kendes i dag.

Alligevel er *reform af OSCE* blevet det store tema. Rusland – støttet af flere SNG-lande – har det forgangne år gennem målrettet kritik vedvarende og systematisk presset på for grundlæggende forandringer af OSCE. Kritikken retter sig især mod OSCE's fokus på den menneskelige dimension og feltmissionernes arbejde, der ses som indblanding i interne anliggender. Rusland og SNG-lande argumenterer for en ændret balance på to fronter: geografisk og emnemæssigt. Geografisk finder man det primære fokus på landene »øst for Wien« urimelig. Emnemæssigt ønsker man en større vægning af den politiske/militære og den økonomiske/miljømæssige dimension. Hermed skal reelt forstås en nedtoning af OSCE's arbejde med staternes overholdelse af menneskerettigheder og indførelse af demokratiske reformer. En særlig kritik går på ODIHR (OSCE's Kontor for Demokratiske Institutioner og Menneskerettigheder), der beskyldes for »dobbeltstandarder« ved valgobservatiorer, se nedenfor.

Kritikken er mest markant blevet fremført i to erklæringer fra en større kreds af SNG-lande. *Moskva-erklæringen* udsendt den 3. juli 2004 fremstår som en bred kritik af OSCE for at have svigtet balancen fra Helsingfors-slutakten. Den retter en række stærke anklager mod organisationen og indeholder bl.a. en problematisk henvisning til »princippet om ikke-indblanding i andre landes interne anliggender«. *Astana-erklæringen* fra 15. september 2004 bygger videre herpå – om end i en mere forsonlig tone – og kommer med konkrete forslag til ændring af dagsorden inden for OSCE, herunder gennem specifikke forslag om indsatser for fri bevægelighed (visa) og frihandel.

En række praktisk/administrative forslag fremsat af det bulgarske OSCE-formandskab i løbet af efteråret 2004 var ikke acceptable for bl.a. EU og forholdt sig heller ikke til SNG-kredsens mest centrale kritikpunkter. EU understregede, at man gerne gik i dialog om tilpasning af OSCE, men ikke på bekostning af arbejdet med menneskerettigheder og demokrati. Det blev endvidere påpeget, at mange aktuelle, vigtige OSCE emner allerede var tværdimensionelle,

herunder terrorisme, grænseforvaltning, menneskehandel og racisme/intolerance, og at der inden for de seneste år i OSCE var blevet vedtaget flere dokumenter, der imødekom russiske synspunkter om forstærket indsats i den politiske/militære og den økonomiske/miljømæssige dimension, herunder den nye økonomiske strategi. EU pegede derimod på organisatoriske forhold, som med fordel vil kunne styrkes, herunder f.eks. sekretariatet, generalsekretærens rolle og mere gennemsigtige udnævnelsesprocedurer.

Som et kompromis er reformdiskussionen nu placeret i en *vismandsgruppe* på 7 personer, der skal komme med strategisk input til tilpasningsprocessen og tilføje den ny dynamik. Vismandsgruppen har i februar 2005 indledt arbejdet, og gruppens anbefalinger skal foreligge i slutningen af juni 2005. Anbefalingerne skal herefter drøftes på højniveau-møder mellem deltagerstaterne, før de 55 udenrigsministre skal tage endelig stilling ved ministermødet i Ljubljana i december 2005. Gruppen ledes af den tidligere norske udenrigsminister Knut Vollebæk. De øvrige medlemmer er: Nikolai Afanasjevski (Rusland), Hans van den Broek (Holland), Wilhelm Höynck (Tyskland), Kuanysh Sultanov (Kazakhstan), Richard S. Williamson (USA) samt Miomir Žužul (Kroatien). Listen tæller dermed flere tidligere udenrigsministre, en tidligere OSCE-formand samt en tidligere generalsekretær for OSCE.

Det er uklart, om vismandsgruppen vil kunne nå til enighed om tiltag, der vil kunne stilne den russiske utilfredshed, idet EU og USA står fast på, at arbejdet under den menneskelige dimension på ingen måde må undermineres. Vismandsgruppearbejdet vil derfor nok kun på kort sigt bringe relativ ro over reformdiskussionen. Samtidigt er det vigtigt at undgå, at kritikken af OSCE kommer til at dominere OSCE's dagsorden i flere år fremover på bekostning af andre og vigtigere politikområder.

3. BLANDEDE RESULTATER VED MINISTERMØDET I SOFIA

Allerede før *ministerrådsmødet i Sofia* i december 2004 stod det klart, at fronterne var trukket skarpt op. Sofia bød ikke på kvantespring, men dog alligevel gedigne resultater, herunder på terrorismeområdet og i bekæmpelsen af intolerance, se særskilte afsnit nedenfor.